

Ο ΦΟΪΕΡΜΠΑΧ θεωρεί λοιπόν τον Θεό κατασκευάσμα του ανθρώπου. Πιστεύει πως η θρησκεία προήλθε από τον πόθο του ανθρώπου να προεκτείνει τη ζωή του στο υπερέραν. Μπροστά στην ανάγκη για αυτοσυντήρηση που αίρεται από τον θάνατο, γράφει ο ίδιος, ο άνθρωπος έφτασε να επινοήσει τη μεταθανάτιο ζωή. Υπάρχουν όμως θρησκευόμενα στα οποία δεν γίνεται δεκτή η συνέχιση της προσωπικής ζωής, όπως στον αρχικό Βουδισμό, όπου δεν υπάρχει συνέχεια του εγώ μετά θάνατον. Ο Βουδισμός καταπολεμεί το αίσθημα της αυτοσυντήρησης, αντίθετα με τη θεωρία του Feuerbach. Ακόμη, πώς κατασκευάστηκε η έννοια του Αγίου αφού δεν υπήρχε εξαρχής, δεδομένου ότι οι άνθρωποι ήσαν γεμάτοι πάθη και κακίες;

Για τον ΜΑΡΞ η θρησκεία είναι αυταπάτη του ανθρώπου και εμποδίζει την ευτυχία του. Την θέση της πρέπει να πάρει η επιστήμη, που θα επιλύσει όλα τα προβλήματά του. Η θρησκεία πιστεύει ότι είναι μεταγενέστερο δημιούργημα της κοινωνίας των ανθρώπων και μάλιστα όταν η κοινωνία ήταν διαρθρωμένη σε τάξεις, σε αφέντες και υποτακτικούς. Ο άνθρωπος απεικόνισε στον ουρανό την κοινωνική διαστρωμάτωση και φαντάστηκε επουράνιο βασιλέα και υποτακτικούς, όπως οι άγγελοι, οι άγιοι κ.α., αλλά και κολασμένους όπως είναι οι αντίθετοι στο θέλημά Του, που δεν απολάμβαναν την εύνοια του βασιλιά. Οι υπηρέτες και δούλοι του Θεού είναι αντίγραφα των δούλων πάνω στη γη. Απαντώντας έχουμε να πούμε ότι δεν συναντάμε σε όλες τις κοινωνίες την ιεράρχηση των όντων γύρω από τον Θεό. Στη θρησκεία των πρωτογόνων υπάρχει πλήθος άλλων θείων όντων και δεν υπάρχει ιεραρχική σχέση ανάμεσα στις θεότητες. Λαοί πρωτόγονοι δεν έχουν ιεραρχημένο θείο κόσμο. Το λάθος του Μαρξ είναι πως το σχήμα του, ενώ ανταποκρίνεται σε μια ορισμένη περίοδο του κοινωνικού βίου, εκείνος το γενικεύει στο παρελθόν και το μέλλον. Επηρεασμένος από τα κακώς κείμενα τότε της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, δεν έλαβε μάλιστα υπόψη του το κοινωνικό κήρυγμα του χριστιανισμού, που μιλά για αδελφοσύνη, αγάπη, ισότητα, δικαιοσύνη και που ο χριστιανισμός, παρά τους σκληρούς διωγμούς που υπέστη, προσέφερε σ' όλη την ιστορική του διαδρομή. Όπου ακόμη επιβλήθηκε ο αθεισμός δεν κατάφερε να ξεριζώσει την πίστη. Αλλά μήπως η επιστήμη και η τεχνολογία έλυσαν τα ζωτικά προβλήματα των ανθρώπων; Χωρίς ηθική και θρησκεία αυτά δεν λύνονται, αλλά δημιουργούνται περισσότερα (μόλυνση, φαινόμενο του θερμοκηπίου, απόβλητα εργοστασίων κ.λπ.).

Ο ΝΙΤΣΕ ήταν γιος πάστορα, αλλά κατέληξε στην αθεία μετά από πάλη με τον εαυτόν του. Την θρησκεία θέλει να αντικαταστήσει με νέα πίστη, ως προφήτης και ποιητής τού τέλους των χριστιανικών αξιών. Χτυπά κατά μέτωπο τις φθαρμένες αξίες της Ευρώπης δια της οντολογικής κριτικής του. Υποστήριξε ότι ο χριστιανισμός είναι θρησκεία των αδυνάτων. Διδάσκει το θάνατο του Θεού. Υποκαθιστά το Θεό με τον Υπεράνθρωπο, που υιοθετήθηκε από τον Χίτλερ και τα φασιστικά καθεστώτα. Οι δυστυχημένοι και οι αδύναμοι πρέπει να εξαφανίζονται και μάλιστα χωρίς οίκτο και έλεος, γράφει. Στα τέλη της ζωής του ομολόγησε βέβαια ότι το κήρυγμα της αγάπης και προς τους εχθρούς, όπως το δίδαξε ο Ιησούς, αποτελεί 'ανατροπή του αρχαίου κόσμου', διότι είναι εντελώς νέο και σπουδαιότατο για το παρόν και μέλλον της ανθρωπότητας.

Ο ΦΡΟΪΝΤ ερεύνησε σε βάθος το υποσυνείδητο, αλλά δεν απέφυγε μονομερείς ερμηνείες του. Η έννοια του Θεού κατά τη γνώμη του προήλθε από τον αυστηρό πατέρα των προϊστορικών φυλών που ήταν κακός και μοχθηρός. Επειδή δεν επέτρεπε τη χρήση γυναικών από την ίδια φυλή, οι γιοι του τον σκότωσαν και τον έφαγαν για να οικειοποιηθούν την αυθεντία του και να αποκτήσουν τις ιδιότητές του. Η αβάσταχτη ενοχή όμως και η ανάγκη για εξιλέωση δημιούργησαν τις προϋποθέσεις τιμής του. Τα παιδιά του στη συνέχεια ακολούθησαν τις εντολές και απαγορεύσεις του ως εκδήλωση σεβασμού προς αυτόν, τον ανύψωσαν στη σφαίρα του Τοτέμ (βιολογικός πρόγονος μιας φυλής) και τελικά τον εγκατέστησαν στη σφαίρα του θείου και υπερβατικού. Θεωρούσε ακόμη την πίστη ο Freud χαρακτηριστικό όσων σκέπτονται «νηπιακά». Εκτός του ότι σε πολλά σημεία διαφώνησαν με τις θεωρίες του οι θεμελιωτές της ψυχολογίας του βάρους και της ατομικής ψυχολογίας, Άντλερ και Γιουγκ, έχουμε να είπουμε τα εξής περιληπτικά: (α) Δεν μπορεί όλα τα πρότυπα των πατεράδων στην αρχαία εποχή να ήταν αρνητικά και αρρωστημένα για να υποθέσουμε ότι προήλθε η θρησκεία από εκεί, (β) Ο Θεός των χριστιανών δεν είναι αυστηρός και τιμωρός, αλλά αγάπη και φιλόανθρωπος, (γ) Ακόμη κι αν η θεωρία του ίσχυε για τους άντρες δεν θα μπορούσε να συμπεριλάβει και τις γυναίκες, αφού διαμόρφωσαν άλλες προϋποθέσεις πίστεως, (δ) Παρατηρήσεις πάνω σε παθολογικά άτομα (όπως έκανε εκείνος) δεν μας οδηγούν αυθαίρετα στις σωστές ερμηνείες ανάπτυξης θρησκευτικότητας, (ε) Η μορφή της μάνας που παίζει σημαντικότερο ρόλο στην ανάπτυξη του παιδιού παραθεωρήθηκε από τον Φρόιντ, (στ) Υπάρχουν λαοί που δεν είχαν Τοτέμ στη θρησκεία τους. Αυτοί πώς ξεκίνησαν να πιστεύουν; (ζ) Πολλοί μορφωμένοι άνθρωποι και επιφανείς επιστήμονες ήσαν στην ιστορία και είναι πιστοί. Επομένως η πίστη δεν είναι νηπιακή κατάσταση του ανθρώπινου πνεύματος.

Η αρχή της αθείας εντοπίζεται πρακτικά στον εγωισμό, την έλλειψη ταπείνωσης και την αυταρέσκεια. Ακόμη: (α) Στις διάφορες τραυματικές εμπειρίες και το αρνητικό περιβάλλον: Αξιωματικός στο στρατό μού περιέγραψε πώς εξελίχθηκε σε άθεο ενώ ήταν πιστός, όταν γνωστός, πολυδιαβασμένος και αποθανών πλέον κατηχητής, από κούραση και αδυναμία, τον έσπρωξε και τον ειρωνεύτηκε, μόλις άκουσε από τον έφηβο την εύλογη ερώτηση: "Πώς ξέρουμε ότι υπάρχει Θεός;" (β) Στην έλλειψη θρησκευτικών βιωμάτων: Κάποιους μεγάλωσαν οι γονείς τους αγνωστικιστικά, δεν περνούν ούτε έξω πλέον από τους ναούς και δεν συμμετέχουν στις διάφορες Ακολουθίες και Λειτουργίες. Ξεραίνεται ως εκ τούτου η λιγιστή πίστη τους και μένουν κενοί από θρησκευτικό περιεχόμενο και αισθήματα. Διότι η χριστιανική πίστη δεν είναι ιδεολογία, αλλά εμπειρία και σχέση με τον Ιησού Χριστό, μέσω των Μυστηρίων της Εκκλησίας. (γ) Στην εξάρτηση και απολυτοποίηση των υλικών αγαθών, δια της οποίας πνίγεται η πορεία του ανθρώπου προς τον αγιασμό του, απ' τη στιγμή που δεν αναπνέει πνευματικά, (δ) Στην άγνοια των αληθειών της πίστεως: Όταν δεν γνωρίζει κάποιος τι η Εκκλησία πρεσβεύει, τότε είναι εύκολο να πλάσει δικές του απόψεις περί Θεού, ανθρώπου και κόσμου.

Σε μια ταβέρνα της Γερμανίας μπήκε κάποτε ένας Θεολόγος. Ένας από τους θαμώνες για να τον πειράξει λέει δυνατά: Δεν υπάρχει Θεός! Ο Θεολόγος πλησιάζει και ήρεμα του ανακοινώνει: Αυτό που εσύ λες, δεν είναι καινούργιο, αλλά το γράφει

και η Παλαιά Διαθήκη. Ο ομιλητής του παραξενεύτηκε. Πώς γίνεται αυτό; του απαντάει. Νά, λέει εκείνος, στον Ψαλμ. 13,1 διαβάζουμε: “Είπε ο ανόητος μέσα στην καρδιά του (με τον ενδιάθετο λόγο του): Δεν υπάρχει Θεός”. Αν ο άφρων όμως μόνο το σκέφτηκε, κατέληξε ο Θεολόγος, εσύ το διαλαλείς ακόμη και στις ταβέρνες. Το περιγραφέν περιστατικό μάς δείχνει πως δεν πρέπει να εμπιστευόμαστε απόλυτα το εγώ και το νου μας, αφού πολλές φορές συλλαμβάνονται να λαθεύουν. Η φαντασίωση και το συναίσθημα δεν είναι τόσο καλοί σύμβουλοι. Μπορεί να εξελιχθούν σε απατεώνες και ψεύτες. Μάλιστα οι άνθρωποι κατευθύνονται ή σκέπτονται αρκετές φορές ανάλογα με τις ορέξεις και τα συμφέροντά τους. Όταν λ.χ. ο άνθρωπος είναι φιλήδονος και ασταθής χαρακτήρας ερμηνεύει την όλη πραγματικότητα με βάση την ηδονή και την αστάθειά του. Τότε σίγουρα παραπαίει και χάνεται στην ατομική του παρέκκλιση. «Σε ανθρώπους που μαιώνει η αμαρτία, κρυμμένη η Θεότης Σου θα μένει», γράφει ο έξοχος ποιητής Schiller. Αν πάρεις σαν οδηγούς τα κοράκια θα σε οδηγήσουν στα ψοφίμια, λέει μια γαλλική παροιμία, όχι σε κάτι ελπιδοφόρο και ανακαινιστικό. Με οδηγό την πλάνη δεν φτάνεις στην αλήθεια. Και είναι μεγάλο λάθος να πιστεύει κάποιος ότι δεν κάνει ποτέ λάθος. Διότι στην καθημερινή ζωή επαληθεύεται το αντίθετο. Γινόμαστε εύκολα ρεζίλι εκεί που δεν το περιμένουμε, όταν κάνουμε επίδειξη γνώσεων ή θεωρούμε παντοδύναμο το μυαλό μας.

Για να πιστέψει κανείς στο Θεό πρέπει να θελήσει πρώτα πάση θυσία να βρει την αλήθεια και να μην αντιμετωπίζει το ζήτημα από απλή περιέργεια. Είναι πολύ εύκολο άλλωστε, σε καιρούς ειρηνικούς και ευχάριστους, να κάνουν κάποιοι από οίηση επίδειξη γνώσεων. Ο άθεος συγγραφέας και φιλόσοφος Βόλντεϊ εθεάθη σε μεγάλη τρικυμία στον Ατλαντικό ωκεανό να προσεύχεται γονατιστός στην άκρη του πλοίου στο οποίο επέβαινε. Μετά την αποφυγή του ναυαγίου, απαντώντας στην ερώτηση ‘πώς ο άθεος προσευχήθηκε’, προς τιμήν του απάντησε εύστοχα: “Ο άθεος είναι άθεος στην νηνεμία, αλλά όχι και στην καταιγίδα”. Σε άδειο δοχείο και σφραγισμένο, η βροχή δεν μπαίνει, όσο κι αν βρέξει. Το ίδιο συμβαίνει με τις καρδιές εκείνες που αρνούνται τη χάρη του Θεού και παραμένουν θεληματικά κλειστές. Όπως συμβαίνει και με ένα παιδί που αρνείται πεισματικά να τραφεί, όσο και αν η μητέρα του το παρακαλεί.

Έπειτα η ημιμάθεια είναι χειρότερη από την αμάθεια και στο θέμα της χριστιανικής πίστης. Ο σοφός Βάκωνας υποστήριζε ότι η πολλή επιστήμη είναι που οδηγεί τον άνθρωπο στον Θεό, ενώ η ολίγη, αλλά και η δοκησιοσοφία, απομακρύνει απ’ Αυτόν. Αρκετοί είναι εξάλλου εκείνοι που εμπιστεύονται τις εξειδικευμένες γνώσεις τους, χωρίς πολύπλευρη και σφαιρική μελέτη περί παντός επιστητού, και χωρίς αναγωγή αυτών των γνώσεων στο Όλον (Οντολογία). Ο εντομολόγος π.χ. ανάγεται σε Δημιουργό Θεό όταν προβληματίζεται στο γεγονός ότι χωρίς τη μεταφορά της γύρης από τις μέλισσες και από λουλούδι σε λουλούδι δεν θα γινόταν η γονιμοποίηση των φυτών και άρα δεν θα υπήρχε ζωή. Ο βιολόγος θεολογεί όταν αναλογιστεί ότι δεν θα μπορούσε η φύση να προγραμματίσει από μόνη της την ανοδική της πορεία, από τα κατώτερα είδη προς τα ανώτερα, και μάλιστα με τόσο τέλεια οργανωμένο σχέδιο. Απαιτείται και λογικά η ύπαρξη εξωφυσικού και υπέρλογου Σχεδιαστή. Ακόμη, αν σκεφθεί ότι από τα πρώτα αμινοξέα μέχρι την εμφάνιση του πρώτου κυττάρου απαιτείται ένα τεράστιο άλμα, που έχει τόσο

απειροελάχιστη πιθανότητα να παραχθεί τυχαία, όσο και η πιθανότητα να αδειάσει ένας συγγραφέας ολόκληρο τσουβάλι με ανακατεμένα γράμματα στο έδαφος και σχηματιστεί αίφνης στο πάτωμα ένα πλήρες διαμορφωμένο δοκίμιο. Ο γυναικολόγος ευρίσκεται σε θεολογικό και φιλοσοφικό έδαφος όταν αρχίσει να σκέπτεται πώς είναι δυνατόν να διαμορφώνονται μάτια στο έμβρυο, αφού μεγαλώνει σε σκοτεινό περιβάλλον. Προφανώς για να βλέπει αφού γεννηθεί. Αυτό όμως φανερώνει εξάισιο μελλοντικό σχέδιο στη φύση που την ξεπερνά, διότι αν δεν υπήρχε Θεός θα έπρεπε η ίδια να προγραμματίζει ως έλλογο ον και ξεχωριστή προσωπικότητα (δεν υπάρχει ενέργεια αν δεν υπάρχει πρόσωπο που την κατευθύνει) την εντελέχειά της, την αυριανή της εξέλιξη. Ο δε αστρονόμος πλησιάζει την χριστιανική πίστη αν σκεφθεί ότι σε ένα τυχαίο σύμπαν, με τόσο έντονη βιαιότητα αρχικής έκρηξης, θα ήταν αδύνατη η εξαιρετική ομοιομορφία του και η οργάνωσή του, αφού η κοσμική ύλη που δημιουργήθηκε θα ήταν σε μεγάλη αταξία. Και ούτω καθεξής.

Έπειτα, αρκετοί άνθρωποι σκοντάφτουν στην ηθική του Ευαγγελίου (γι' αυτό και αρνούνται το Θεό) και τρομάζουν στην ιδέα ότι πρέπει να αλλάξουν συλλήβδην τη ζωή τους, πολύ περισσότερο δε αν αυτή είναι γεμάτη πάθη και αδυναμίες. Υπάρχει όμως και η καθημερινή μετάνοια, δεδομένου ότι κανείς δεν είναι αναμάρτητος. Αν η γεωμετρία απαιτούσε ηθική κανείς δεν θα ήταν μαθηματικός, έλεγε ο πολύς Λάιμπνιτς. Γνωστός μου στον οποίο είχα δωρίσει μια Καινή Διαθήκη, μου την επέστρεψε μετά παρέλευση δύο εβδομάδων, λέγοντάς μου ότι δεν μπορεί να ζήσει όπως η χριστιανική πίστη επιτάσσει. Δεν αρνούνται κάποιοι επομένως την ύπαρξη του Θεού, αλλά συνεχώς τον απορρίπτουν στην καθημερινή τους ζωή, όπως διαπίστωνε και ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ. Παράλυτοι επαίτες στην Ρώμη έμαθαν ότι θα περνούσε από δίπλα τους η λιτανεία με τα λείψανα του θαυματουργού αγίου Μαρτίνου. Λέει τότε ο ένας στον άλλο: "Ας φύγουμε αδελφέ, γιατί, αν θεραπευτούμε, με τι θάρρος μετά θα ζητιανεύουμε;" Αλλά και ιθαγενής φύλαρχος αρνήθηκε την πίστη στην ανάσταση των νεκρών, αφού όπως είπε στον ιεραπόστολο, θα έπρεπε να περιμένει την οργή όσων ο ίδιος φόνευσε. Σε τέτοιες περιπτώσεις, που είναι πολλές, δεν ενδιαφέρει η αλήθεια, αλλά κάποιες συμφεροντολογικές χρήσιμες συμβουλές, που προσαρμόζονται σε οποιονδήποτε ιδιοτελή βίο και που μπορεί να βρει κανείς σε όλες σχεδόν τις θρησκείες και φιλοσοφίες. Ο Θεός αποκαλύπτεται όμως στα νήπια με την καθαρή καρδιά και σε όσους ομοιάζουν με τα νήπια στην ανιδιοτελή σκέψη και τη ζωή τους. Σ' αυτούς ανήκει πράγματι η βασιλεία των Ουρανών. Το μίσος, η ζήλεια, ο εγωισμός, η απελπισία, τα πάθη, η άγνοια, απομακρύνουν τον άνθρωπο από τον Θεό και σαν σκιά και σκούρα κουρτίνα κρύβουν τις ζωογόνες άκτιστες ακτίνες του Θεού από τον άνθρωπο. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο άνθρωπος υπαρξιακά κρυώνει και βρίσκεται στο σκοτάδι, αλλά δεν κινείται προς τον ήλιο (τον Τριαδικό Θεό) για να φωτιστεί και θερμανθεί, είτε οικειοθελώς σε πολλές περιπτώσεις, είτε από άγνοια, είτε ακόμη από προκατάληψη.

Η ιστορία, και μάλιστα στην πρώην Σοβιετική Ένωση, αλλά και κάποτε στην Αλβανία και αλλού, έχει αποδείξει ότι η πίστη είναι στα γονίδια του ανθρώπου και κυλάει στις φλέβες του, όπως ο μεγάλος Γκαίτε έγραψε. Ο Πλούταρχος αναφέρει ότι γύρισε όλο τον κόσμο αλλά δεν βρήκε άθεο λαό, χωρίς δηλαδή ιερά και θυσίες.

Το ίδιο διαπίστωσε στην αρχαιότητα και ο Κικέρωνας. Ο φιλόσοφος Ρουσσώ αναφέρεται σε κάποιο παιδί που αν και μεγάλωσε απομονωμένο, χωρίς να λάβει στοιχειώδη εκπαίδευση και κοινωνική αγωγή, σήκωνε κάθε μεσημέρι τα χέρια ψηλά στο φως του ήλιου και προσευχόταν. Η σύγχρονη ψυχολογία παραδέχεται ότι ο άνθρωπος γεννιέται με θρησκευτική προδιάθεση και αυτό αποδεικνύεται από τις έρευνες που έχουν γίνει σε ιθαγενείς της Αφρικής, Ωκεανίας και Αυστραλίας, οι οποίοι σύμφωνα με τη γνώμη ιεραποστόλων, εθνολόγων και περιηγητών υπήρξαν εξαρχής θρησκευόμενοι. Η Θρησκεία είναι ισηλιξ της ανθρωπότητας, άνθρωπος δηλαδή και Θρησκεία είναι συνομήλικοι. Μεγάλοι επιστήμονες, όπως ο Σκώτος λαογράφος Άντριου Λάνκ, ο Γερμανός εθνολόγος Βίλχελμ Σμιτ, οι θρησκευτολόγοι Ελιάντε και Φιλιππίδης, με τις πολύτομες έρευνές τους σε πρωτόγονες κοινωνίες συμπέραναν πως στην Μεσόγειο, τη Νότια Αμερική, την Αφρική και τα νησιά του Ινδικού Ωκεανού υπήρχε εξαρχής μονοθεϊστική πίστη, που αργότερα με επίδραση διαφόρων παραγόντων μετεξελίχθηκε σε πολυθεϊστική. Στην προΟμηρική εξάλλου Μεσόγειο επικρατούσε η πίστη στον Δία ως μοναδικό Θεό, αλλά και στην Αφρική, παράλληλα με τη λατρεία πνευμάτων, υπάρχει ανέκαθεν η πίστη σε υπέρτατο Θεό, που εξουσιάζει το σύνολο του κόσμου, τον οποίον δημιούργησε. Οι αλήθειες επομένως του Χριστιανισμού αποδεικνύονται και μέσω της συνείδησης, της ιστορίας και του σύμπαντος. Η συνείδηση είναι ο άορατος δικαστής που μας ελέγχει ή μας επιβραβεύει στη ζωή μας. Στην ιστορία επιστημονικά έχει πλέον καταδειχθεί ότι δεν υπήρχε λαός χωρίς πίστη σε Θεό ή θεούς ή πνεύματα και λατρεία. Το σύμπαν αποκαλύπτει εξαίσιο σχέδιο, αρμονία, κατεύθυνση, τελειότητα, σκοπιμότητα, γεγονότα αδύνατα χωρίς υπέρλογο Σχεδιαστή.

Άλλωστε είναι και απολύτως λογική η θέση του αποστόλου των Εθνών Παύλου, όταν γράφει: «Πας γαρ οίκος κατασκευάζεται υπό τινός, ο δε τα πάντα κατασκευάσας Θεός» (Εβρ. 3,4). Όταν μια οικία, ένα εργοστάσιο, ένας υπολογιστής για να κατασκευαστούν είναι απαραίτητο να υπάρξει κατασκευαστής, πόσο μάλλον αυτό πρέπει να ισχύει για ολόκληρο το σύμπαν που για την ύπαρξή του, τη συντήρησή του και τη λειτουργία του υπακούει σε τέλειους νόμους, του μικρόκοσμου και του μακρόκοσμου, η συνεχής ανακάλυψη των οποίων αφήνει έκθαμβους τους επιστήμονες. Ο πατέρας της Βοτανικής, φυσιολόγος Λινέ, έλεγε: “Το φτερό και το μάτι μιας πεταλούδας μπορούν να συντρίψουν και τον μεγαλύτερο άθεο”. Ο πιστός και διάσημος αστρονόμος Κύρχερ κατασκεύασε κάποτε μηχανικό ομοίωμα του ουράνιου χώρου, με το ηλιακό μας σύστημα, και το απέθεσε στο γραφείο του. Στην ερώτηση άθεου φίλου του “ποιος το έφτιαξε”, εκείνος σκόπιμα απάντησε πως δεν το έφτιαξε κανείς, αλλά ότι υπάρχει τυχαία εκεί. Όταν ο φίλος του συμφώνησε ότι αυτό δεν γίνεται, αλλά ότι πάντοτε υπάρχει σε μια κατασκευή ο κατασκευαστής, τότε ο αστρονόμος τον έλεγξε λέγοντάς του: “Είναι δυνατόν να μην ισχύει το ίδιο ιδιαίτερα για το εξαίσιο σύμπαν; Γίνεται να διαμορφώθηκε τυχαία και να μην υπάρχει Θεός, ο οποίος και έθεσε σε ενέργεια τους νόμους και την εξέλιξή του; ”

Ακόμη, οι αισθήσεις δεν συλλαμβάνουν συνολικά την πραγματικότητα. Επιτελούν περιορισμένη λειτουργία. Οι γνώσεις μας για τα μυστήρια του σύμπαντος είναι απειροελάχιστες. Τα φαινόμενα απατούν. Το ίδιο το ον μας διαφεύγει, σύμφωνα με τον Kant. Γνωρίζουμε μόνο το φαινόμενο, όπως διαμορφώνεται στην συνθετική

λειτουργία της αντίληψής μας, και όχι το ίδιο το ον στην ουσία του. Ο ίδιος φιλόσοφος απέδειξε ότι ο Θεός δεν μπορεί να απορριφθεί με βάση τη λογική, αφού ο νους του ανθρώπου λειτουργεί με την ίδια δομή που λειτουργεί και η φύση, οι ενδοκοσμικοί νόμοι στην οποία δεν δύνανται να αναχθούν στον υπερκόσμιο Θεό. Άλλωστε, η επιστήμη (που ασχολείται με τα υλικά) δεν έχει όργανα και μέθοδο που να μπορούν να πλησιάσουν τον άκτιστο κόσμο του Θεού. Μπορεί μόνο να απαντά στο ερώτημα: “Πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος”, όχι στο “Ποιος έφτιαξε τον κόσμο”, που ανήκει στην θεολογική προβληματική. Η επιστήμη επομένως δεν μπορεί να αμφισβητήσει την Αποκάλυψη του Θεού, αλλά και ο Χριστιανισμός δεν δικαιούται να αρνηθεί στην επιστήμη την έρευνα περί παντός επιστητού.

Συνεχίζοντας στην ίδια προβληματική λέμε το εξής: Σε λαμπτήρα πενήντα κηρίων κρύβονται 3 δισεκατομμύρια ηλεκτρόνια που ως αποτέλεσμα προσφέρουν θέρμανση και φωτισμό. Δεν φαίνονται όμως με γυμνό οφθαλμό. Τα υπερηχητικά και υποηχητικά κύματα δεν γίνονται αντιληπτά από τα ακουστικά μας όργανα, και όμως υπάρχουν. Το ηλιακό φως αποτελείται από υπέρυθρες και υπεριώδεις ακτίνες, που και πάλι δεν είναι ορατές από τις αισθήσεις μας. Αλλά και ο νους δεν μπορεί να συλλάβει πλήρως την πραγματικότητα, ή λαθεύει, όπως φανερώνει το λεγόμενο ‘φθαρμένο τηλέφωνο’, ένα περιστατικό του οποίου από τα πολλά που συμβαίνουν ακολουθεί: Κάποιος άκουσε από σίγουρη πηγή ότι αδελφός έβγαλε το μάτι του αδελφού του, και τον κατέκρινε. Έμαθε όμως αργότερα, και ταπεινώθηκε, ότι αν δεν έβγαине ο ένας του οφθαλμός θα έχανε ο ασθενής και τον άλλο, και ακόμη ότι αυτός που έκανε την εξαγωγή ήταν ένας διάσημος χειρουργός οφθαλμίατρος. Περισσότερο από τις αισθήσεις μας ως εμπιστευόμαστε επομένως τον Θεό, που δίνει αξία και σ’ αυτές. Ο Θεός προνοεί για όλους και για όλα, ο άνθρωπος δεν μπορεί να σκεφθεί όμως ολιστικά. Απαιτείται επομένως ταπείνωση. Τα μαθηματικά που διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο, ενώ δεν γίνονται κατανοητά από μαθητές δημοτικού, παρόλα αυτά ισχύουν. “Μην καταριέσαι τον Θεό γιατί έπλασε την τίγρη, αλλά να είσαι ευγνώμων γιατί δεν της έδωσε φτερά”, συμβουλεύει μια αιθιοπική παροιμία. Να παραθέσουμε τέλος την στιχομυθία που φαίνεται από παράδοση να διασώθηκε μεταξύ του εθνικού αυτοκράτορα Τραϊανού και ενός χριστιανού: Ρωτάει ειρωνικά ο Τραϊανός τον χριστιανό: “Που είναι ο Θεός σου, αφού όπου κι αν γυρίσεις δεν είναι ορατός;” Ο πιστός τού ζητά τότε να κοιτάξει τον ήλιο. Ο αυτοκράτορας παραδέχθηκε ότι δεν μπορεί να τον ατενίσει. Τότε και ο χριστιανός καταλήγει: “Αφού δεν μπορείτε να δείτε τον ήλιο που είναι ένα απλό δημιούργημα, πώς περιμένετε να δείτε τον ίδιο τον Θεό, που είναι ο πανταχού παρών Δημιουργός;”.

Άνθρωπος χωρίς θρησκεία είναι όπως το άλογο χωρίς χαλινάρι, έγραψε ο Μπαλζάκ. Πράγματι, για κάποιους δεν υπάρχουν φραγμοί και όρια. “Αν μορφώσεις τους ανθρώπους χωρίς θρησκεία, θα τους κάνεις έξυπνους διαβόλους” (Γουέλινγκτον). Συνακόλουθα μάλιστα με την απώλεια του Θεού χάνεται και η υγιής έννοια του ανθρώπου, δεδομένου ότι όλες οι αξίες καταρρέουν. Και αν τον 19ο αιώνα το πρόβλημα ήταν ότι πέθανε ο Θεός, στον 20ο και 21ο αιώνα το πρόβλημα είναι ότι πέθανε ο άνθρωπος, σύμφωνα με τον Έριχ Φρομ. Έπειτα, η ομορφιά του Θεού βρίσκεται στην αναζήτησή Του και όχι στην κατοχή Του, διότι αλλιώς δεν θα ήταν Θεός, αλλά εφεύρεση του ανθρώπου και κάτι απλά χρήσιμο. Για τον Κώστα τον

Αξελό, “ο Θεός είναι όπως ο ορίζοντας: Απομακρύνεται όταν προσπαθούμε να τον πλησιάσουμε”. Πάνω σ’ αυτό εξάλλου το πλησίασμα βρίσκεται και το νόημα της ζωής του ανθρώπου. Για όσους αμφιβάλλουν, ας ακούσουν τα λόγια του ιερού Χρυσοστόμου: “Ένας Θεός κατανοητός δεν είναι Θεός”. Ο Θεός κατανοείται μόνο μέσω της χάριτός του και της αγάπης του. Η αθεία αποδεικνύεται συνεχόμενο μαρτύριο, αφού τίποτε δεν εξηγείται χωρίς Θεό, δεδομένου ότι όλα φαντάζουν ανούσια, τυχαία και χωρίς σκοπό, ενώ αντίθετα “ο εν Θεώ ων αεί χαίρει” (Ιω. ο Χρυσόστομος). Στην πρώτη περίπτωση, η κατάθλιψη και η αυτοκτονία υποβόσκουν ως συνέπειες απελπισίας και υπαρξιακού κενού.

Ο πιστός νοιώθει εμπιστοσύνη προς τον Θεό, αφού τον αντιμετωπίζει ως πατέρα, φίλο και αδελφό. Φυσικά, “συν Θεώ και χείρα κίνει”, όπως μετασχηματίζεται η φράση επί το χριστιανικότερον. Απαιτείται άσκηση, προσευχή και Θεία Κοινωνία για μια γνήσια γνωριμία με το Θεό. “Ο Θεός τρέφει τα πουλιά, μα δεν τους βάζει το φαγητό και στη φωλιά”, αναφέρει μια παροιμία. Και ο Ισαάκ ο Σύρος συμπληρώνει: Κανείς δεν ανέβηκε με άνεση στον Ουρανό, παρά δια της Σταυροαναστάσιμης πορείας. Το σίγουρο είναι ότι δια της αγαθής και ευσεβούς πράξεως γνωρίζει κανείς το Θεό και όχι δια της γνωσιολογικής θεωρίας: “Θρησκεία καθαρή και αμόλυντος ενώπιον του Θεού Πατρός είναι να επισκέπτεται κανείς ορφανούς και χήρες στη θλίψη τους και να τηρεί τον εαυτόν του άσπιλο από τον κόσμο (κοσμικό φρόνημα)” (Ιακώβου 1,27). Τέλος, η εμπειρία του αποστόλου Παύλου τον κάνει να λέει: “Για εκείνους που αγαπούν το Θεό, όλα συνεργούν στο αγαθό” (Ρωμ. 8,28). Με άλλα λόγια: “Εάν ο Θεός σε έκανε μούσκεμα με τη βροχή του, ο ίδιος και θα σε στεγνώσει με τον ήλιο του” ([Σλοβένικη παροιμία](#)). Είναι διδασκαλία του Χριστού και βίωμα των αγίων πως η γη μεταβάλλεται, αλλά ο Θεός και η ψυχή μένουν στον αιώνα ([Μπράουνινγκ](#)). Δε θα πρέπει επομένως να αποθαρρυνόμαστε αλλά να προσευχόμαστε, όπως και ο προορατικός γέροντας Παΐσιος μάς προτρέπει: “Έχεις λύπη; Ο Θεός σου λείπει”.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ:

«Αθώος», επισκόπου Αχελώου Ευθυμίου, εκδ. Αποστολικής Διακονίας, 1996

«Βικιφθέγματα», από el.wikiquote.org/wiki

«Θρησκείες: Πλάνη;», αρχιμ. Βασιλείου Μπακογιάννη, Νεκτάριος Παναγόπουλος, 1995

«Μια τάξη γεμάτη απορίες», Ανδρέα Κεφαλληνιάδη, εκδ. Φωτοδότες

«Το Σύμπαν και η κοσμολογική αντίληψη», Γιώργου Χρύση, εκδ. Σαββάλας, 1996

«Χριστιανισμός και Θρησκευόμενα», Νικολάου Νευράκη, Αθ. 1999

«Ψυχία από της Τραπέζης», Συλλογή Κ. Κούρκουλα, Αθ. 1973

Το φαινόμενο της αθείας

Εμφανίσεις: 2907

Εικόνα από iliaxtida.wordpress.com: Ο Ιησούς περιπατών επί της θαλάσσης και η ολιγοπιστία του αποστόλου Πέτρου (Ματθ. 14,22-34)